

Notitie

Titel:

Overzicht Educatieve programma's Voortgezet onderwijs

Ten behoeve van:

Stadsdeel Amsterdam Zuid

Datum:

21 oktober 2013

Voorliggende notitie geeft een overzicht van de verschillende programma's en activiteiten voor leerlingen van middelbare scholen rond het thema zwerfafval. Eerst wordt een aantal leerpunten uit andere thematrajecten van Gemeente Schoon met scholen geschetst, waarna de opties om zwerfafval op de agenda van middelbare scholen te krijgen uiteen worden gezet, waar mogelijk geïllustreerd met voorbeelden.

1. LEERPUNTEN UIT THEMATRAJECTEN MET SCHOLEN

De ervaringen van Public Result in opdracht van Gemeente Schoon en de thematrajecten participatie met zwerfafvalprojecten op scholen heeft een aantal leerpunten opgeleverd die relevant zijn om hier te benoemen:

- Één van de succesfactoren is het direct betrekken van de leerlingen; van begin tot eind. Vaak zijn leerlingen erg creatief in het verzinnen van oplossingen voor zwerfafvalproblemen.
- Het enthousiasme van kinderen en jongeren werkt vaak ook aanstekelijk waardoor andere partijen worden aangezet actie te ondernemen.
- Scholen gevestigd in een woonwijk hechten vaak veel waarde aan een goede relatie met de omgeving. De ervaring leert wel dat het betrekken van meerdere partijen tot een win-winsituatie kan leiden. Te denken valt dan aan ondernemers, partijen of welzijnswerk. Aan te raden is dan ook hier zoveel mogelijk op te sturen.
- Zeker wanneer het gaat om bewustwording van het probleem of het verbeteren van de 'reputatie' van de betreffende school in de wijk, zal het gebruik van moderne communicatiemiddelen bijdragen aan het succes van de aanpak. Dit geldt zowel voor interne als voor externe communicatie. Facebook, Twitter en websites van lokale kranten kunnen dienen als middelen.
- Verstandig is aan te sluiten bij de 'taal' van de leerlingen, zonder daarbij te ver door te schieten. Dat betekent: geen oversimplificatie van het taalgebruik, maar wel vakjargon zoveel mogelijk vermijden en leerlingen als volwassenen behandelen.
- Aan te raden is een zwerfafvalproject zowel over de binnen- als de buitenruimte van de school te laten gaan.
- Het thema zwerfafval past niet altijd in de volle agenda's van de lerarenstaf, die naast lesgeven vaak veel andere taken op zich moeten nemen. De tijd tussen een eerste contact en het daadwerkelijk van start gaan met een project wel tot een jaar kan oplopen.

- Voor een lange termijn aanpak zijn scholen niet altijd te motiveren. Er is buiten het lesprogramma vaak ruimte voor enkele projecten, dus een school zal niet altijd bereid zijn om zwerfafval de komende X-aantal jaren vast onderdeel van de activiteiten te laten zijn. Scholen houden liever wat ruimte over voor meer actueel getinte projecten. Als de (uiteindelijke) ambitie van de gemeente is het op structurele basis uitvoeren van dergelijke activiteiten, dan zal daar ook een lange adem mee gemoeid zijn.
- Toepassing voor wat hoort wat principe: om leerlingen extra te motiveren kan een beloning worden ingezet. Daarbij kan gedacht worden aan:
 - Een bedrag dat maandelijks op een 'rekening' van de leerlingen wordt gestort wanneer zij hun gebied goed schoonhouden. Dat bedrag biedt de leerlingen dan bv. gratis toegang tot een (groot) schoolfeest.
 - Een sportclinic of –dag in het – eerder door leerlingen schoongemaakte - park met een bekende sporter.
 - Gebruik maken van een 'Greenup' inzamel-apparaat, waarmee leerlingen per blikje, flesje of andere verpakking een beloning kunnen krijgen uit het apparaat. Het kan gaan om tegoed voor op een schoolpasje, een tegoedbon of een lot waarmee later prijzen kunnen worden gewonnen.
 - Mogelijk kan actieve participatie de leerlingen ook privileges opleveren, studiepunten of vrijstelling van bepaalde taken of ze kunnen een extra vrij uur bij elkaar sprokkelen.

Deze leerpunten kunnen Stadsdeel Amsterdam Zuid en gemeente Amsterdam helpen bij het invullen van een zwerfafval aanpak met middelbare scholen.

2. MOGELIJKHEDEN VOOR ZWERFAFVAL-AANDACHT OP MIDDELBARE SCHOLEN

Op hoofdlijnen zijn er vijf mogelijkheden om zwerfafval op de agenda van middelbare scholen te zetten:

1. Lespakket
2. Convenant
3. Maatschappelijke stage
4. Projectvoorstel
5. Schoolwacht

De mogelijkheden worden toegepast op middelbare scholen door het hele land en het is niet zo dat de ene aanpak beter werkt dan de andere.

1. Lespakketten

Een lespakket kan als aanvulling op de reguliere lessen worden ingezet door een docent. Er zijn drie lespakketten ontwikkeld door Nederland Schoon voor verschillende niveaus van het voortgezet onderwijs. Dit zijn:

- a) **TRASH**; een lespakket voor middelbare scholieren vanaf veertien jaar met opdrachten voor de vakken tekenen, biologie en creatieve vormgeving/handarbeid. Rotzooi wordt met humor benaderd met als doel bewustwording en permanente gedragsverandering van leerlingen. Het lespakket bestaat uit:
- Een Nederland Schoon Afvalbak
 - Vijf A1-formaat posters
 - Een docentenhandleiding
 - Een DVD
 - Een mapje met daarin het lesmateriaal.
- Het pakket kost € 7,95 (incl. BTW en verzendkosten) en is te bestellen via uitgeverij Zorn.
- b) **Kauwgom lespakket**; 2 varianten:
- voor de onderbouw van het VMBO
 - voor de onderbouw van HAVO/VWO.
- In elk lespakket zijn voor vijf verschillende vakken, tien opdrachten gemaakt over kauwgom in het zwerfafval. Beide lespakketten kosten € 7,50 (incl. BTW en verzendkosten) en zijn te bestellen via uitgeverij Zorn.
- c) Het lespakket '**Zwerfafval: kan IK er wat aan doen?**' is bestemd voor het derde en vierde leerjaar VMBO voor de leerweg BB (Basis Beroepsgericht). Het is een lespakket biologie met vier practica die passen binnen het schoolexamen biologie

Daarnaast wordt door Eco -Schools (zie kader) het programma 'Litter Less' uitgevoerd op basis- en middelbaar onderwijs. De invulling van het programma Litter Less is een keuze van de school zelf. Hiervoor biedt Eco-Schools geen kant-en-klaar materiaal. Kinderen ontwerpen en organiseren voor hun eigen school een zwerfafvalcampagne, organiseren een zwerfafval-evenement of doen mee aan een bestaand (zwerf)afvalproject/lespakket. Zij voeren maatregelen door om zwerfvuil te verminderen, bijvoorbeeld door opschoondagen of het maken van creatieve afvalbakken ter voorkoming van zwerfafval.

Eco-Schools het internationale keurmerk voor duurzame scholen. Eco-Schools stimuleert leerlingen om zélf activiteiten te ondernemen om de school (verder) te verduurzamen. Eco-Schools in Nederland ontvangt geen enkele vorm van subsidie of gelden van derden. In tegenstelling tot andere landen is deelname dan ook niet gratis. Het behalen van de eerste Groene vlag duurt gemiddeld twee schooljaren. Kosten zijn:

- Basisonderwijs: € 2.500 per 2 jaar
- Voortgezet onderwijs/MBO: € 5.000 per 2 jaar

International School of Amsterdam heeft een groene vlag, het Clusius College Amsterdam (vmbo) in Noord is deelnemer aan het programma.

Bron: <http://www.eco-schools-litterless.org/>

2. Convenanten

Een middelbare school kan met de gemeente een zwerfafvalconvenant afsluiten. Er zijn voorbeeldconvenanten beschikbaar op de website van Nederlands Schoon. Een excursie naar de milieustraat is veelal onderdeel voor middelbare (maar ook basis-) scholen, maar ook kan gedacht worden aan een meeloopdag met een BOA (Bijzonder OpsporingsAmbtenaar).

Praktijkvoorbeeld

De gemeente Deventer kent het lidmaatschap van Deventer Schone Scholen (DSS). In ruil voor gemeentelijke diensten besteden de scholen meer aandacht aan zwerfafval. Bij een lidmaatschap ontvangt de school:

- Een welkomstpakket
- Een rode DSF-container in bruikleen (als de school dat wil)
- Een keer per jaar ondersteuning bij een 'grote schoonmaakactie' in en rond de school
- En - uiteindelijk het belangrijkste - een schone school.

Elke school houdt het lidmaatschap levend door jaarlijks een maatpakket samen te stellen, bestaande uit onderdelen van de Deventer Schoon Familie (ofwel: DSF, een compleet aanpak tegen zwerfafval) en lesmateriaal dat is ontwikkeld of samengesteld door de school zelf. Voorbeelden van lesmodules waar de scholen in Deventer mee aan de slag kunnen zijn:

- Introductieactiviteit brugklassers: module verzamel- en sorteeraanpak afval
- Module excursie Cambio
- Tweedaags programma Afvalcarrousel

Aan het einde van het jaar reikt de DSF de Gouden Afvalbak uit aan de school die het meest gedaan heeft in de aanpak van zwerfafval.

3. Maatschappelijke stage

Een maatschappelijke stage is een leertraject voor leerlingen van het voortgezet onderwijs. Binnen de stage staat vrijwilligerswerk centraal. Het is de bedoeling dat de leerlingen een vrijwillige bijdrage aan de samenleving leveren. Dit kan bij non-profit instellingen, maatschappelijke organisaties maar ook buiten bestaande instanties om. De doelstelling van een maatschappelijke

stage is dat de leerling persoonlijk leert van de opdracht, maar vooral dat er een bijdrage aan de samenleving wordt geleverd. Alle leerlingen in het voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo) moeten een maatschappelijke stage doen van minimaal 30 uur¹. Zwerfafval is een passend onderwerp ter invulling van maatschappelijke stages en maatschappelijke stages zijn een zeer geschikt middel om jongeren te bereiken voor dit onderwerp.

Public Result heeft in verschillende gemeenten ondersteund bij (de uitwerking van) de maatschappelijke stage op scholen. Zo is een aantal ideeën uitgewerkt ter invulling van maatschappelijke stages met betrekking tot jongeren en zwerfafval. Deze zijn opgenomen in bijlage 1. Dit zijn:

1. Leerlingen les laten geven over afval aan scholieren van de basisschool
2. Helpen met het opzetten van wijkwachers voor verschillende hotspots
3. Een grote schoonmaak dag opzetten.
4. Hotspot or Topspot?
5. Voorlichtingscampagne opzetten
6. Prullenbakken ontwerpen

De zes stages zijn bedoeld voor leerlingen van het VMBO en zijn geschikt voor alle leeftijden, echter het eerste aangedragen idee is meer geschikt voor de leeftijdscategorie van 15-16 jaar. Binnen de maatschappelijke stages wordt onderscheid gemaakt tussen twee typen stages: praktische stages en theoretische / analytische stages.

Praktijkvoorbeeld

In Lisse is het idee om het project zwerfafval te integreren in het vak mens & maatschappij op basis van het lespakket van Nederland Schoon. Binnen het project wordt een bezoek gebracht aan het afvalverwerkingsbedrijf. Aan het eind van die dag wordt een soort stagemarkt georganiseerd waar leerlingen uit verschillende maatschappelijke stages kunnen kiezen.

4. Projectvoorstellen

Ten behoeve van het thematraject Participatie dat door Public Result is uitgevoerd in Heerhugowaard is een aantal concept projectvoorstellen opgesteld voor de aanpak van zwerfafval met middelbare scholen. De projectvoorstellen zijn bedoeld voor de leerlingen en min of meer 'hapklaar'.

¹ De maatschappelijke stage in het voortgezet onderwijs is vanaf 1 augustus 2014 geen verplichte eindexameneis meer. De extra bekostiging vervalt een jaar later.

De volgende voorstellen zijn opgenomen in bijlage 2:

1. Ontwikkelen van een campagne tegen zwerfafval
2. Het organiseren van een (jaarlijkse) opschoonactie
3. Het doen van een buurtonderzoek
4. Het opzetten van een team met bewoners of ondernemers voor de aanpak van zwerfafval
5. Het lesgeven over het thema zwerfafval in andere klassen / op andere (basis)scholen
6. Gebiedsadoptie

De voorstellen kunnen gezien worden als concrete projectomschrijvingen maar zijn uiteraard aan te passen op basis van het DNA van de school. De projectvoorstellen hebben een geschatte doorlooptijd van ongeveer drie maanden.

5. Schoolwacht

Naar voorbeeld van het Media College in Amsterdam, maar ook elders in het land, kan een schoolwacht worden aangesteld. Dit zijn leerlingen die hun medeleerlingen aanspreken op ongewenst gedrag, zoals het achterlaten van zwerfafval. De leerlingen zijn herkenbaar aanwezig en lopen rond tijdens pauzes in de kantine, de gangen maar ook in de buurt. Het doel van de schoolwacht is een veilige en schone omgeving voor zowel leerlingen als buurtbewoners. Na afronding krijgt de leerling een certificaat. Optie is om alle leerlingen verplicht voor de schoolwacht in te plannen, maar op vrijwillige basis is ook mogelijk. Om goed beslagen ten ijs te komen krijgen de leerlingen training hoe ze iemand aan kunnen spreken en waar ze op moeten letten.

Ervaring Public Result met scholen en het tegengaan van zwerfafval in opdracht van Gemeente Schoon

Maatschappelijke Stages:

- Bloemendaal: er is een maatschappelijke stage voor middelbare scholieren ontwikkeld gericht op het opruimen van zwerfafval op de parkeerterreinen bij het strand, er is een interactieve les gegeven en een excursie naar een afvalverwerkingsbedrijf is voorbereid. Een tiental leerlingen van een vmbo-t opleiding heeft de stage gevolgd.
- Zaltbommel: er is een operationeel draaiboek (*op aanvraag beschikbaar*) voor maatschappelijke stages opgesteld met stappenplan taakverdeling, tijdspanne, overlegonderwerpen, benodigde materialen, e.d.
- Lisse: een voorstel voor maatschappelijke stages is uitgewerkt in stappen en tijdsbesteding leerlingen.

Daarnaast (ook) ervaring met scholen in:

- Wijk bij Duurstede: in samenwerking met de leerlingenraad van een school is de snoeproute aangepakt, zijn er extra prullenbakken geplaatst en is sprake van bewustwording binnen de school door les van de bovenbouw aan onderbouw. Ook is er contact gelegd tussen de supermarkt, gemeente, buurt en school.
- Plan van Gool, Amsterdam: er is educatief (voorlichtings)traject uitgevoerd, er zijn 10 extra afvalbakken geplaatst, er is contact gelegd tussen wijkverenigingen, bewonersorganisaties, woningcorporaties, gemeente en scholen en er zijn tips en tricks opgesteld voor bewonersinitiatieven icm scholen.

- Purmerend: Met 2 middelbare scholen is samen met scholieren een aantal projectvoorstellen opgesteld waarmee aan slag wordt gegaan via de wekelijkse dinsdagmiddagactiviteiten en de projectweken van de school. Zo heeft een aantal leerlingen een film (lipdub) gemaakt over zwerfafval, die gebruikt kan worden om het onderwerp in andere klassen aan te snijden. Onderzocht wordt of het park waar de leerlingen veel gebruik van maken, schoon kan worden gehouden door de scholen. Er wordt gewerkt aan het opzetten van een beloningssysteem en een voorstel voor controle van de gebiedsadoptie.
- Heerhugowaard: Ten behoeve van de gemeente is een modulair plan opgesteld waarmee de gemeente vanaf volgend schooljaar richting de scholen kan treden. Binnen de scholen kunnen vervolgens de projectvoorstellen nader worden uitgewerkt.
- Zoeterwoude: Er zijn twee basisscholen betrokken bij de aanpak van zwerfafval door voor de groepen 7 een educatief programma uit te voeren, waarbij ca. 60 leerlingen zelf op pad zijn gegaan om zwerfafval te knippen.
- Vlaardingen: een praktisch plan van aanpak is opgesteld om de scholen structureel te betrekken bij de bestrijding van zwerfafval. Het plan is uitrolbaar over meerdere, zo niet alle, scholen in Vlaardingen.

BIJLAGE 1: VOORSTELLEN MAATSCHAPPELIJKE STAGE

Stage 1. Leerlingen les laten geven over afval aan scholieren van de basisschool

Betrokken partijen: gemeente/stadsdeel, afvalbedrijf, woningcorporatie, jeugdopbouwwerk, lagere scholen, lespakket Gemeente schoon.

Mogelijk verloop van de stage:

Stap 1. Er kan begonnen worden met een interactieve kennisles op basis van het lespakket van Nederland Schoon (2 uur). Daarna lopen de stagiaires een dag mee met een afvalbedrijf, hierbij filmen zij de verschillende aspecten, zoals het schoonmaken van de straat en wat er met het opgehaalde afval wordt gedaan. Ook kunnen ze medewerkers van het afvalbedrijf interviewen. (Duur: hele dag)

Stap 2. De stagiaires moeten nu een deelthema kiezen voor de lessen, keuze uit: afvalverwerking, afval en de natuur, problemen & oplossingen omtrent zwerfafval, workshop prikken in de buurt (1 uur).

Stap 3. De lessen moeten worden voorbereid. Hierbij kan er gebruik gemaakt worden van beeldmateriaal zoals foto's uit de wijk, maar ook van het gratis lesmateriaal van Gemeente Schoon. Bijvoorbeeld 2 stagiaires per les aanwezig, zij bereiden ook hun eigen les voor in samenwerking met bijvoorbeeld jeugdopbouwwerk en werknemers van het afvalbedrijf of met een beheerder van een complex van de woningcorporatie (12 uur).

Stap 4. Het lesgeven zelf. De lessen kunnen zij op verschillende basisscholen in de buurt verzorgen. Als de basisscholen niet mee willen werken, kunnen de lessen ook worden afgestemd op leerlingen van de brugklas van de middelbare school. De benaderde scholen kunnen dus bijvoorbeeld zwerfafval als maandthema gebruiken. Een les zal ongeveer 2 uur duren, waarbij het beeldmateriaal kan worden laten zien, ook kan er een brainstormsessie gehouden worden met de leerlingen over mogelijke oplossingen voor zwerfafval.

Stap 5. Het maandproject wordt afgesloten met een grote prikactie op hotspots, hiervoor zou de gemeente of het afvalbedrijf middelen kunnen leveren (5 uur).

Stage 2. Helpen met het opzetten van wijkwachters voor verschillende hotspots

Betrokken partijen: Afvalbedrijf, de gemeente, jeugdopbouwwerk, woningcorporatie en sportverenigingen.

Verloop van de stage:

Stap 1. Ook hier kan begonnen worden met een interactieve kennisles op basis van het lespakket van Nederland schoon (2 uur), waarna de stagiaires een dag meelopen met het afvalbedrijf. (8 uur)

Stap 2. Met een beheerder van een woningcorporatie of met iemand van jeugdopbouwwerk bepalen wanneer en waar afval moet worden geprikt d.m.v. de wijk te verkennen op hotspots. (kost ongeveer 3 uur)

Stap 3. Kinderen en bewoners op een creatieve manier gaan werven en enthousiasmeren, dus communicatiemiddelen en een grote campagne ontwikkelen in samenwerking met jeugdopbouwwerk bijvoorbeeld. Verder kunnen ze bewoners activeren door het benaderen van sportverenigingen en buurtplatforms, hierdoor zal het team uit zowel ouderen als jongeren bestaan.(14 uur)

Stap 4. De wijkwachters begeleiden tijdens het prikken en gaan zelf ook prikken, bijvoorbeeld 8 weken lang 1 uur per week.

Stage 3. Een grote schoonmaak dag opzetten.

Betrokken partijen: Afvalbedrijf, de gemeente, sportverenigingen, jeugdopbouwwerk, lagere scholen.

Verloop van de stage:

Stap 1. Interactieve kennisles op basis van het lespakket van Nederland Schoon (2 uur). Daarna een dag meelopen met het afvalbedrijf. (8 uur)

Stap 2. Samen met de organisatoren van de opschoondagen (lente fris, zomer schoon, herfst klaar) deze dagen helpen organiseren en uitbreiden. Het uitbreiden kan gebeuren door groepjes van kinderen klusjes in de buurt te laten opknappen, zoals in de herfst bladeren vegen bij burens, in de lente door bijvoorbeeld ramen te wassen en in de zomer door middel van water te sproeien, maar ook zwerfafval opruimen blijft natuurlijk een klusje. Over de verschillende klusjes moeten de stagiaires brainstormen tijdens deze stap. Daarnaast breiden zij de dag uit door het organiseren van een workshop “van zwerfstuk tot erfstuk “ waarin kinderen van afval omtoveren in mooie hebbedingetjes. Degene die het mooiste erfstuk heeft gemaakt wint de “schoonheidsprijs”. (8 uur)

Stap 3, Opzetten van campagnes voor zowel de opschoondagen als de “schoonheidsprijs”. Dit kan in samenwerking met jeugdopbouwwerk. Zij kunnen kranten benaderen en misschien zelfs de lokale TV en radio. Tevens kunnen zij via sportverenigingen kinderen werven. Ook moeten ze bepalen wat de “schoonheidsprijs” zal zijn, dit zal in samenwerking met de gemeente moeten worden afgesproken. (10 à 16 uur)

Stap 4. De daadwerkelijke schoonmaakdag, openen samen met de burgemeester. En uiteindelijk in een team aan de slag gaan . Aan het eind van de dag bepaalt de stagiaire wie de schoonheidsprijs gewonnen heeft. (8 uur).

Stage 4. Hotspot or Topspot?

Betrokken partijen: Afvalbedrijf, de gemeente, politie, jeugdopbouwwerk.

Verloop van stage:

Stap 1. Een dag meelopen met het afvalbedrijf.(8 uur) Als aanvulling of als alternatief voor een dag meelopen met het afval bedrijf kan de middelbare school of de gemeente beginnen met een kennissles waarin op een interactieve manier de omvang en de oorzaken van het zwerfafvalprobleem in beeld worden gebracht (2 uur). Als extra, facultatieve, opdracht kan gekozen worden voor het organiseren van een klassendebat. Waarna er iemand van de gemeente de stagaires meeneemt voor een positieve wijkschouw. Tijdens de wijkschouw maken de stagaires foto's van hotspots en topspots (4 uur).

Stap 2. Aan de hand van de wijkschouw analyseren de stagaires de wijk zelf en bepalen zij in welke delen en routes veel zwerfafval ligt (hotspot) en in welke delen weinig zwerfafval ligt (topspot) (4 uur).

Stap 3. Vergelijk de plekken en route en ga opzoek naar mogelijke oorzaken voor de verschillen, interview bewoners en de politie bijvoorbeeld om verschillende oorzaken te vinden. Stel het interview bijvoorbeeld met jeugdopbouwwerk op. (10 uur)

Stap 4. Bepaal de gevolgen van het zwerfafval, raadpleeg internet, politie, medewerkers van de afvaldienst en buurtbewoners.(6 uur)

Stap 5. Stel een actieplan op om het zwerfafval tegen te gaan, zoals campagnes,communicatiekanalen en ingrijpingen in de omgeving om zwerfafval tegen te gaan, dit kan onder begeleiding van jeugdopbouwwerk. Bij de campagne kan er gebruik worden gemaakt van de gemaakte foto's. Ideeën worden overlegd met de gemeente. (6 uur)

Stage 5. Voorlichtingscampagne opzetten

Betrokken partijen: afvalbedrijf, de gemeente, jeugdopbouwwerk.

Verloop van stage:

Stap 1. De gemeentelijke diensten en het afvalbedrijf stellen zich in de klas aan de leerlingen voor. Het doel is om begrip en beeldvorming creëren over de vraag: '*wie houdt de straten in de wijk schoon, heel en veilig*'? Ook bereiden de gemeentelijke diensten de leerlingen voor op de vervolgstappen van de stage. Daarna lopen de leerlingen een dag mee met het afvalbedrijf. Wanneer een dag meelopen niet lukt, kan de les uitgebreid worden met het lespakket van Nederland Schoon. (6 à 10 uur)

Stap 2. Monitoren van de buurt. Het doel van de monitoring is de leerlingen te 'leren kijken en onderzoeken': *waar en wat voor soort afval ligt er en wat is de mening van bewoners?* Hier kiest de leerling uit het doen van 'buurtinterviews' of meelopen met een wijkschouw. Met begeleiders van de gemeentedienst gaan leerlingen de wijk in. Elk groepje neemt een (film) camera mee, de foto's en

filmpjes worden bij de volgende stap gebruikt. De gegevens worden vervolgens uitgewerkt, bijvoorbeeld in een werkstuk. (16 uur)

Stap 3. Hier kiest de leerling uit het maken van een 'voorlichtingsposter' of 'film/foto opdracht'. Leerlingen gaan op een creatieve manier om met zwerfafvalproblematiek bij hen in de buurt en leren nieuwe manieren van presenteren. Ook worden ze bewuster van het zwerfafval in de wijk en leren zij de meningen van bewoners kennen. Ze gebruiken hierbij fotomateriaal van de buurtinterviews en de wijkshow. Hierbij kan JOL helpen. Uiteindelijk kunnen de posters verspreid worden over de scholen, (sport)verenigingen en andere plaatsen waar men samenkomt. De filmpjes kunnen op de website van de gemeente en scholen geplaatst worden, zodat uiteindelijk een campagne binnen de gemeente kan plaatsvinden tegen zwerfafval. Deze campagnes kunnen ook de opschoondagen gepromoot worden. (8 uur)

Stage 6. Prullenbakken ontwerpen

Betrokken partijen: jeugdopbouwwerk, gemeente, afvalbedrijf.

Verloop van stage:

Stap 1. De gemeentelijke diensten en het afvalbedrijf stellen zich in de klas aan de leerlingen voor. Het doel is om begrip en beeldvorming creëren over de vraag: '*wie houdt de straten in de wijk schoon, heel en veilig*'? Ook bereiden de gemeentelijke diensten de leerlingen voor op de vervolgstappen van de stage. Daarna lopen de leerlingen een dag mee met het afvalbedrijf. Wanneer een dag meelopen niet lukt, kan de les uitgebreid worden met het lespakket van Nederland Schoon. (6 à 10 uur).

Stap 2. Analyse: de leerling(en) bedenken op welke plaatsen er nog prullenbakken geplaatst zullen moeten worden, ze gaan hiervoor rondom de school maar ook in de wijk rondlopen om plekken te vinden waar veel afval ligt en waar prullenbakken missen. (4 uur)

Stap 3. Brainstormen over hoe het leuker wordt om afval in de prullenbakken te gooien. Hierbij doen ze onderzoek op internet naar bestaande innovatieve projecten om afval weggooien leuker te maken. Dit is een inventarisatie van bestaande ideeën als inspiratie voor hun eigen ontwerp voor een leuke prullenbak. (2 uur)

Stap 4. Het ontwerpen van een prullenbak en deze uitwerken tot een model. (8 uur)

Stap 5. Het ontwerp presenteren voor de school(leiding) en voor de gemeente, hierbij "pitchen" de leerlingen waarom hun eigen ontwerp gerealiseerd moet worden. (1,5 uur)

BIJLAGE 2: PROJECTVOORSTELLEN

PROJECTVOORSTEL 1: CAMPAGNE TEGEN ZWERFAFVAL

1 <i>Creatieve Campagne – Zwerfafval: gooi het in de groep!</i>	
Doel	Leerlingen bewust maken van het probleem zwerfafval
Omschrijving	Door een ludieke en aansprekende communicatiecampagne op te zetten duidelijk maken dat zwerfafval 'niet cool' is; worden leerlingen zich ervan bewust dat afval gewoon in de prullenbak moet.
Aanpak in stappen	<p>1: Onderzoek en plan opstellen. Leerlingen doen in deze stap kort onderzoek naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat werkt wel en wat werkt niet? • Wat zijn de mogelijkheden binnen de school? Mogen er b.v. posters opgehangen worden? • Wat zijn de benodigdheden? Bv. een softwareprogramma om zaken te ontwerpen of monteren, kosten voor drukkerij, film- of fotocamera, kostuums / make-up, etc. • Evt. een film om gedrag van leerlingen op te nemen, dat in de laatste stap gebruikt kan worden. <p>2: Voorbereiding Leerlingen voeren het plan uit: ze maken een script en de film of ontwerpen de posters</p> <p>3: Uitvoering: lancering campagne Leerlingen publiceren de film of hangen de posters op.</p> <p>4: Evaluatie: werkt het? Leerlingen onderzoeken na een paar maanden of de campagne effect heeft gehad. Er wordt een enquête opgesteld en afgenomen (of internetpoll) met de vraag of de leerlingen de posters, de actie of het filmpje kennen en of zij zich anders gedragen. Eventueel kan dit gefilmd worden en opnieuw gepubliceerd. Onderzoek ook of er minder afval in het park en rond de school ligt dan voorheen.</p>
Inzet	<p><i>Stap 1: 19 leerlinguren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Internetonderzoek: 2 uur • Gesprek met conciërge: wat mag wel / niet: 2 uur • Benodigdheden onderzoeken: 2 uur • Plan uitdenken en uitschrijven: 12 uur • Afstemmen met schoolleiding: 1 uur <p><i>Stap 2: 40 leerlinguren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Script of ontwerpschets poster: 10 uur • Filmen of ontwerp(en) definitief maken: 20 uur • Monteren of drukkerij regelen en drukken: 20 uur <p><i>Stap 3: 10 uur</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Film publiceren en promotie of posters verspreiden: 10 uur <p><i>Stap 4: 20 uur</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Enquêtes opstellen: 5 uur • Onderzoek doen / enquêtes afnemen (+ evt filmen): 5 uur • Evaluatierapportje schrijven of filmpje monteren: 10 uur

	<i>Totale geschatte inzet: 89 leerlinguren</i>
Tips	<ul style="list-style-type: none"> • Een filmpje is leuk en heeft veel effect. Het is wel goed een <i>aantal</i> korte filmpjes te maken van ca 5 minuten, zodat je eens in de zoveel tijd er één kunt publiceren. • Maak voor verspreiding gebruik van facebook, hyves, twitter ende website van de school • Laat de campagne ‘voor en door’ leerlingen zijn: zij weten zelf immers het beste wat hun medeleerlingen aanspreekt en zijn daar vaak ook heel creatief in. • Als een campagne wordt aangemeld bij www.supportervanschoon.nl kunnen er vlaggen en ander promotiemateriaal worden besteld. • In de campagne kan een guerilla-marketingactie worden toegepast of met shock-effecten gewerkt worden. • Hoe meer leerlingen zijn betrokken bij de campagne, hoe groter de kans is dat het aanslaat. Ook geldt veelal: als iemand een campagne ontwikkelt om afval weg te gooien, zal die persoon zelf ook geneigd zijn het afval netjes weg te gooien. . • Er kan wellicht gebruik gemaakt worden van de promotiematerialen van Gemeente Schoon • Een poster kan voor langere tijd ergens hangen, maar verliest na een tijdje misschien wel effect.

PROJECTVOORSTEL 2: BUURTONDERZOEK

2 Buurtonderzoek	
Doel	Duidelijk in kaart brengen waar volgens de <i>bewoners</i> de grootste problemen liggen in de openbare ruimte op dit moment en daar zelf oplossingen voor bedenken
Omschrijving	Een subjectief (belevings)onderzoek naar de staat van de openbare ruimte kan extra informatie bieden ten opzichte van objectieve zwerfafvalmetingen. Met dit onderzoek wordt bekeken hoe / of buurtinwoners het probleem zien. Leerlingen worden zich zo meer bewust van de leefomgeving (inwoners vinden andere zaken belangrijk dan scholieren) en gaan zich er ook naar gedragen.
Aanpak in stappen	<p>0: optioneel: objectieve zwerfafvalmeting Optioneel in dit project is het uitvoeren van een objectieve schouw door gemeente, evt. met bewoners / scholieren. De gemeente heeft streefwaarden (niveau C): worden deze gehaald?</p> <p>1: Onderzoeksopzet De leerlingen geven in dit korte document aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie ze willen gaan spreken en in welk gebied • Wat ze op hoofdlijnen willen vragen aan de bewoners • Taakverdeling <p>2: Enquête opstellen De leerlingen stellen de vragenlijst op die wordt afgenomen.</p> <p>3: Afnemen onderzoek en kennismaken</p> <ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen nemen het onderzoek maar maken intussen ook kennis met de buurtbewoners <p>4: Resultaten verwerken</p> <p>5: Presentatie resultaten De leerlingen presenteren de resultaten in de klas of aan het schoolbestuur en/of gemeente en/of bewoners. Ze doen een voorstel voor wat er moet gebeuren. Indien een objectieve schouw is uitgevoerd kunnen de resultaten hiervan worden vergeleken.</p>
Inzet	<p><i>Stap 0: 8 leerlinguren (optioneel)</i></p> <p><i>Stap 1: 8 leerlinguren</i></p> <p><i>Stap 2: 6 leerlinguren</i></p> <p><i>Stap 3: 40 leerlinguren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eerste ronde: 30 leerlinguren • Tweede ronde (niet thuis etc): 10 leerlinguren <p><i>Stap 4: 20 leerlinguren</i></p> <p><i>Stap 5: 20 leerlinguren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Brainstorm over vervolgstappen: 15 leerlinguren • Presentatie opstellen: 5 leerlinguren <p><i>Totale geschatte inzet: 94 leerlinguren</i></p>

Tips	<ul style="list-style-type: none">• Draag zorg voor een goede 'instructie' aan de leerlingen om de bewoners te benaderen. De instructie is ook nodig als er een objectieve meting wordt gedaan, maar zal dan meer technisch van aard zijn.• Om gemakkelijk en snel in contact te komen met (een groep) buurtbewoners wellicht Kern8 om hulp vragen.• Om de relatie tussen bewoners en leerlingen te verbeteren kunnen leerlingen met een bewoner of groep bewoners eerst een kop koffie gaan drinken en hen wat vragen stellen. Alhoewel het geen onderdeel is van dit projectvoorstel, is het mogelijk dat er behoefte is spijkers met koppen te slaan en zelf al aan de slag te gaan met opruimen.• Het afnemen van de vragenlijst zou ook digitaal kunnen, via twitter of via de website van de school. Voordeel is dat de resultaten dan makkelijk te verwerken zijn. Nadeel is dat oudere bewoners dan misschien niet worden bereikt.• Geef een vervolg aan het buurtonderzoek door de belangrijkste knelpunten voor de <i>bewoners</i> aan te pakken met henzelf, de school, gemeente en evt andere partijen.• Leg het (onderzoeks)proces goed vast, zodat het niet alleen (jaarlijks) herhaald kan worden maar ook als les- / leerstof kan worden gebruikt.
-------------	---

PROJECTVOORSTEL 3: ORGANISEREN OPSCHOONDAG

3 <i>Organiseren opschoondag</i>	
Doel	Een opruimactie organiseren in de omgeving rond de school met zoveel mogelijk leerlingen.
Omschrijving	Met een prikactie wordt de omgeving schoongemaakt en deels bewustwording gecreëerd onder de leerlingen. Eén groep leerlingen (bijvoorbeeld een klas in opdracht van de leerlingenraad) organiseert de middag; de rest van de school helpt tijdens de middag mee!
Aanpak in stappen	<p>1: Prikgebied en datum vaststellen Leerlingen bakenen het gebied af waar de prikactie zal moeten plaatsvinden en overleggen met de schoolleiding over een geschikte datum.</p> <p>2: Materialen regelen Leerlingen regelen materialen (via de gemeente) voor de dag: zakken, prikkers / knijpers en een beloning voor welke groep het meeste ophaalt. Met de gemeente wordt ook afgesproken dat zij het afval ophalen.</p> <p>3: Promotie opruimmiddag De organiserende leerlingen doen er alles aan de middag zo goed mogelijk te promoten onder de andere leerlingen, zodat er zoveel mogelijk deelnemers zijn. De school publiceert op de website, facebook, en/of twitter een aankondiging.</p> <p>4: Draaiboek opstellen De organiserende leerlingen stellen een draaiboek op voor de middag: hoe laat verzamelt iedereen zich en waar, welke groep krijgt welk gebied, etc.</p> <p>5: Dag uitvoeren De organiserende leerlingen houden een oogje in het zeil en zorgen dat alles goed verloopt. Ook doen zij de prijsuitreiking.</p> <p>6: Resultaten op een rij zetten en publiceren De organiserende leerlingen maken een persbericht waarin de resultaten van de middag staan en sturen dit naar de lokale nieuwswebsites. Het wordt gepubliceerd op de website, facebook, en / of twitter.</p>
Inzet	<p>Deze opdracht vergt veel inzet. Voorstel is daarom één volledige klas verantwoordelijk te laten zijn, zodat de belasting per leerling meevalt.</p> <p><i>Stap 1: 8 leerlingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Afbakenen gebied: 4 leerlingen • Overleg schoolleiding en vastleggen datum: 4 leerlingen <p><i>Stap 2: 10 leerlingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Regelen zakken en prikkers / knijpers: 2 leerlingen • Nadenken over beloning en regelen: 4 leerlingen • Gesprekken met gemeente: 4 leerlingen <p><i>Stap 3: 45 leerlingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen promotieplan: 15 leerlingen • Maken / regelen promotiematerialen: 15 leerlingen • Materialen verspreiden: 5 leerlingen • Communicatie via facebook / twitter: 10 uur <p><i>Stap 4: 30 leerlingen</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Draaiboek opstellen: 20 leerlinguren • Bespreken met schoolleiding en conciërges: 4 leerlinguren • Aanpassen draaiboek: 4 leerlinguren • Draaiboek verspreiden onder organisatie: 2 leerlinguren <p><i>Stap 5: 75 leerlinguren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Middag bijwonen: 25 leerlingen x 3 uur: 75 leerlinguren <p><i>Stap 6: 20 leerlinguren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Persbericht opstellen: 10 leerlinguren • Bespreken met schoolleiding: 4 leerlinguren • Aanpassen en verspreiden: 6 leerlinguren <p><i>Totale geschatte inzet: 188 leerlinguren</i></p>
<p>Tips</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Via www.supportervanschoon.nl kan een bewoner, leerling, leraar of ambtenaar een schoonmaakactie aanmelden en vervolgens materiaal bestellen, zoals vlaggen, vuilniszakken, hesjes en handschoenen. • Als er ook andere projecten worden uitgevoerd, is het leuk deze van start te laten gaan direct na de prikactie. • Een hoge opkomst vergroot niet alleen het draagvlak voor het vervolg maar ook geldt: “Veel handen maken licht werk”. • Als het draaiboek voor de dag eenmaal is opgesteld, kan het ook voor andere jaren gebruikt worden. • Verbinding kan worden gezocht met de jaarlijkse “keep it clean day” in september of het opruimen van vuurwerkafval rond de jaarwisseling.

PROJECTVOORSTEL 4: ONTWIKKELEN VAN EEN LESPROGRAMMA

4 Lesprogramma voor basisschoolleerlingen	
Doel	Het vergroten van de bewustwording onder leerlingen van het probleem zwerfafval, waardoor het in de toekomst wordt voorkomen.
Omschrijving	Leerlingen geven les aan basisscholieren over het onderwerp zwerfafval, zodat zij door het overbrengen van de boodschap zelf ook hun afval niet meer op straat gooien.
Aanpak in stappen	<p>1: interactieve les zwerfafval</p> <p>De leerlingen van de school krijgen een interactieve les over zwerfafval, die de gemeente kan faciliteren. Dit kan tijdens het mentoruur of tijdens het vak Mens & Maatschappij (onderbouw) of Maatschappijleer (bovenbouw). Bezien kan worden in hoeverre het lesprogramma Trash van Gemeente Schoon aanknopingspunten kan bieden. Ook andere lesprogramma's kunnen als basis dienen. Er wordt contact gelegd met hetafvalbedrijf, met de vraag of leerlingen die les gaan geven op de basisschool, bij hen op excursie mogen komen en een promotiefilmpje mogen maken. In het filmpje wordt duidelijk wat er met het opgehaalde afval wordt gedaan en hoe belangrijk het is het in de prullenbakken te gooien.</p> <p>Stap 2: Invulling lessen</p> <p>In deze stap bepalen de leerlingen hoe hun les eruit komt te zien. De les kan bijvoorbeeld laten zien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe lang verschillende typen afval op straat blijven liggen; • Wat er gebeurt als het niet opgeveegd wordt • Hoe de afvalverwerking werkt en waarom je afval altijd in de prullenbak moet gooien • Hoe zwerfafval wordt veroorzaakt, hoe groot het probleem is en wat de mogelijke oplossingen ervoor zijn <p>Stap 3: Voorbereiding lessen</p> <p>De leerlingen van de school hebben nu bepaald hoe hun lessen eruit zien, maar ze moeten nog wel voorbereid worden. Wat moeten we weten om de lessen te kunnen geven? De leerlingen verzamelen informatie via internet, boeken, de website van Nederland Schoon (www.nederlandschoon.nl) maar ook kunnen zij de informatie gebruiken die zij hebben vergaard tijdens de excursie. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van beeldmateriaal. Zo kunnen de stagiaires de wijk in gaan om foto's te maken van vervuilde plekken.</p> <p>Stap 4: start lessen</p> <p>Als de lessen goed zijn voorbereid zullen de stagiaires les geven over het gekozen onderwerp. De lessen kunnen zij op verschillende basisscholen in de gemeente verzorgen. Wellicht is het gemakkelijk als kinderen gaan lesgeven op de basisschool waar ze zelf op hebben gezeten, en/of waar hun jongere broertje of zusje nog naartoe gaan</p> <p>Stap 5: opruimactie rond de basisschool</p> <p>Na de les kunnen de 'docenten' van de middelbare school met de basisschoolklas aan wie zij les hebben gegeven een korte prikactie houden. Mochten meerdere leerlingen aan dezelfde</p>

	basisschool lesgeven, kan een deel van het plein worden schoongemaakt.
Inzet	<p>De inzet van leerlingen is bij dit project erg flexibel. Er wordt vanuit gegaan dat minimaal 2 leerlingen nodig zijn voor 1 les. Daar is onderstaande geschatte inzet op gebaseerd.</p> <p><i>Stap 1: Introductieles: 9 uur per leerling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Introductieles: 1 uur per leerling • Excursie: 4 uur per leerling • Film maken in groepsverband: 4 uur per leerling <p><i>Stap 2: Invulling lessen: 4 uur per leerling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bepalen elementen lessen: 4 uur per leerling <p><i>Stap 3: Voorbereiding lessen: 12 uur per leerling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Internetonderzoek naar informatie: 4 uur per leerling • Presentatie voorbereid en vullen voor de les: 4 uur per leerling • Contacten leggen met de betreffende basisscholen en voorbespreking: 4 uur per leerling <p><i>Stap 4: Les geven</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiden: 2 uur • Presenteren en vragen beantwoorden: 1 uur per leerling <p><i>Stap 5: Opruimactie rond de basisschool 2 uur per leerling</i></p>
Tips	<ul style="list-style-type: none"> • Als het een succes is, kan het een jaarlijks terugkerend project worden op de middelbare school / scholen en de basisscholen, waardoor alle scholieren in aanraking komen met het tegengaan van zwerfafval. Elk jaar kunnen leerlingen hun lessen voorbereiden en ook kunnen er andere basisscholen worden benaderd. • De kinderen op de basisschool vinden het misschien leuk als de les anders dan anders wordt gegeven. Bijvoorbeeld door een quiz of gebruik te maken van foto's of filmpjes op het elektronische schoolbord.

PROJECTVOORSTEL 5: OPZETTEN BUURTTEAM

5 Opzetten team 'buurtwachters' voor prikken of schouwen	
Doel	<p><u>Optie 1:</u> Het opzetten van een buurtprikteam, zodat het (resterende) zwerfafval in de omgeving van de school en het park structureel wordt aangepakt.</p> <p><u>Optie 2:</u> Het opzetten van een 'wijkschouwteam', zodat er periodiek helder in beeld wordt gebracht waar het meeste afval ligt en dit ook wordt opgeruimd.</p>
Omschrijving	<p><u>Optie 1:</u> Aangevoerd door de leerlingen kan een buurtprikteam met een groepje of 'pool' van bewoners periodiek de buurt en de omgeving (bv. park) schoonmaken. Leerlingen werven daartoe de bewoners en maken met hen afspraken.</p> <p><u>Optie 2:</u> Aangevoerd door de leerlingen kan een wijkschouwteam met een groepje of 'pool' van bewoners periodiek de buurt en omgeving schouwen. Leerlingen werven daartoe de bewoners, maken met hen, de gemeente en medeleerlingen afspraken over hoe de meldingen worden doorgezet en aangepakt</p>
Aanpak in stappen	<p>Voor beide opties geldt de volgende aanpak:</p> <p>1: Plan opstellen De leerlingen stellen een plan op, waarin staat hoeveel teams er naar verwachting nodig zijn, welke/hoe bewoners daarvoor benaderd worden, e.d.</p> <p>2: Vragenlijst opstellen De leerlingen stellen een vragenlijst op waarmee ze bewoners gaan benaderen. De lijst wordt besproken met de schoolleiding en zo nodig aangepast.</p> <p>3: Bewoners benaderen Leerlingen benaderen bewoners of zij geïnteresseerd zijn in het deelnemen aan een 'pool' om periodiek of op afroep deel te nemen aan een buurtprikteam.</p> <p>4: Resultaten verwerken De leerlingen zetten op een rij wie geïnteresseerd is, geven dit aan op een kaart en stellen zo logische teams samen.</p> <p>5: Bijwonen sessie met alle vrijwilligers De leerlingen wonen een sessie bij waarin de vrijwilligers wordt uitgelegd wat van hen verwacht wordt en ze ontvangen materialen. De sessie organiseren de leerlingen niet alleen, maar doen dit samen met de gemeente.</p> <p>Optie 2: idem optie 1; maar in stap 5 worden nog afspraken gemaakt met gemeente over hoe wordt omgegaan met de meldingen.</p>
Inzet	<p>Stap 1: 10 leerlinguren</p> <p>Stap 2: 12 leerlinguren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vragenlijst opstellen: 6 leerlinguren • Vragenlijst bespreken: 2 leerlinguren • Vragenlijst aanpassen: 2 leerlinguren <p>Stap 3: 30 leerlinguren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eerste ronde: 20 leerlinguren • Tweede ronde (niet thuis, etc): 10 leerlinguren <p>Stap 4: 40 leerlinguren</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Bij elkaar brengen resultaten van alle enquêtes: 2 leerlinguren • Rapportje opstellen met resultaten: 15 leerlinguren • Logische teams bedenken: 5 leerlinguren • Afstemmen met schoolleiding en informeren gemeente: 5 leerlinguren <p><i>Stap 5: 8 leerlinguren (bij optie 2: 20 leerlinguren)</i></p> <p><i>Totale geschatte inzet: 100 leerlinguren (optie 2: 112 leerlinguren)</i></p>
Tips	<ul style="list-style-type: none"> • Benader bewoners voorzichtig: jaag ze niet in het harnas maar motiveer ze juist. • Het is goed voor de vragenlijst akkoord te hebben van de schoolleiding. Een goede relatie met omwonenden is voor hen erg belangrijk. • Maak in geval van optie 2 na een schouw afspraken over wie wat oppakt. Ook de gemeente kan hierin een rol krijgen. • Stel als gemeente materiaal beschikbaar • Via www.supportervanschoon.nl kan een bewoner, leerling, leraar of ambtenaar een schoonmaakactie aanmelden en vervolgens materiaal bestellen, zoals vlaggen, vuilniszakken, hesjes en handschoenen.

PROJECTVOORSTEL 6: ADOPTIE

6 Gebiedsadoptie	
Doel	Het gebied rond de school (of een ander gebied) blijvend schoon houden.
Omschrijving	Groepen leerlingen adopteren elk een gebied. Dat houdt in dat de prullenbakken door die groep worden geleegd en de directe omgeving ervan wordt schoongehouden. Voor het beste schoongehouden gebied kan evt. een kleine beloning of tegenprestatie beschikbaar komen.
Aanpak in stappen	<p>1: Afspraken school en gemeenten over verantwoordelijkheden In deze fase maken de gemeente en de school afspraken over wat de school wil gaan doen en hoe zich dat verhoudt tot de activiteiten van de gemeente. Ook worden de mogelijkheden voor een beloning verkend</p> <p>2: Verdeling verantwoordelijkheden binnen de school Binnen de school wordt de verantwoordelijkheid voor de blikvangers toegekend aan groepen leerlingen, klassen of leerhuizen.</p> <p>3: Opstellen en afstemmen jaarplanning Op basis van de reinigingsschema's en ervaringen van de gemeente wordt een planning opgesteld welke afvalbakken / blikvangers wanneer moeten worden geleegd en of / wanneer daarbij ook de omgeving wordt meegenomen.</p> <p>4: Verkennen mogelijkheden en vormgeven controlesysteem Deze stap vindt parallel plaats aan stap 3 en houdt een kort onderzoek in naar de (on)mogelijkheden van de controle van de uitgevoerde activiteiten. Er wordt kortgezegd een systematiek opgezet om de kwaliteit te kunnen beoordelen. Met een goede systematiek kan op de juiste manier aan het einde van het jaar een beloning worden uitgereikt.</p> <p>5:Uitreiking materialen en van start gaan adoptie Elke 'adoptiegroep' ontvangt materialen om het gebied ook daadwerkelijk schoon te kunnen houden. Als alles geregeld is, gaat de adoptie met een officieel moment van start.</p> <p>6: Monitoring en evaluatie Een half jaar na het van start gaan, wordt de aanpak geëvalueerd en indien deze positief verloopt, gecontinueerd.</p>
Inzet	Dit project vergt niet alleen substantieële inzet van leerlingen, maar zal ook voor de staf van de school en gemeente inzet vragen. Omdat dit erg afhankelijk is van de specifieke invulling en nog niet binnen de ambities van de gemeente valt, is de benodigde inzet t.z.t. nog nader te bepalen.
Tips	<ul style="list-style-type: none"> • Elke prullenbak kan worden voorzien van een bordje of sticker: "deze blikvanger wordt schoongehouden door ..." • Er zal door de school moeten worden bepaald hoe er wordt omgegaan met de jaarlijkse wisseling van leerlingen; welke groep(en) verantwoordelijk worden gesteld voor een gebied, etc. • Indien dit project zijn doorgang vindt zal een vast aanspreekpunt bij de gemeente moeten worden aangesteld om bv. andere problemen in de openbare ruimte te kunnen melden en snel aan te pakken. • Ga op zoek naar gebieden die de adoptant belangrijk vindt: misschien is een bepaalde

	<p>groep leerlingen altijd op dezelfde plek in de pauzes.</p> <ul style="list-style-type: none">• Zoek verbinding met de partijen die actief zijn rond het te adopteren gebied, b.v. bewoners en ondernemers• Sta als gemeente open voor brede tips op het gebied van de openbare ruimte in het adoptiegebied: dus ook b.v. als leerlingen in het park een kapot bankje zien..• Via www.supportervanschoon.nl kan een bewoner, leerling, leraar of ambtenaar een schoonmaakactie aanmelden en vervolgens materiaal bestellen, zoals vlaggen, vuilniszakken, hesjes en handschoenen.• De buitenruimte is geen verantwoordelijkheid van de school en als leerlingen daar actief zijn vallen ze dus ook niet onder verantwoording van de school. Het zou kunnen dat niet alle ouders van de leerlingen hier blij mee zijn.
--	---